

Ινστιτούτο Φιλοσοφικών Ερευνών

www.philosophical-research.org

Απόστολος Πιερρής

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΚΥΚΛΟΣ ΛΕ'

I.

Συναντήσεις Πατρών

17η

27 Απριλίου 2023

II.

Χωρολογική Συνάντηση

Θηβών, Βοιωτίας

28 Απριλίου – 1 Μαΐου

I. Συναντήσεις Πατρών

17^η

Πέμπτη 27 Απριλίου, 8.30 μ.μ., στο Μέγαρο Λόγου και Τέχνης, Αίθουσα Διαλέξεων, 2^{ος} όροφος, Πλατεία Γεωργίου Α'.

Διαπραγματευόμαστε επίμονα και υπομονετικά δυο θεμελιώδη ζητήματα αποκαλυπτικής σημασίας.

Το πρώτο. Γιατί ηττήθηκε «παραλόγως» η Αθήνα στον Πελοποννησιακό Πόλεμο, γιατί το Θαύμα του Χρυσού Αιώνα κατέληξε σε τραγωδία; Γιατί απέτυχε παταγωδώς η εμβληματική Επιτυχία;

Συνδέσαμε το Αθηναϊκό πρόβλημα με την γενική και διαχρονική αποτυχία του Ελληνισμού στην οργάνωση της μέριμνας του χρόνου, στην αποτελεσματική διαχείριση των αναγκών της ύπαρξης στον χρόνο και κατά τους τρεις πυλώνες της. Επιδείξαμε ακόμη την μεταμόρφωση των αναγκών του χρόνου σε παιδιά κάλλους, την μετουσίωση του μόχθου της χρονικής μέριμνας σε εορτή αιωνιότητας.

Και το δεύτερο πρόβλημα, καίριο για την συνοχή του Ελληνισμού. Ποια είναι η σχέση ή η ασχεσία μεταξύ του Κλασσικού και της Ορθοδοξίας;

(Του αυθεντικού Κλασσικού με την Δωρική ουσία του, όχι οποιουδήποτε Ευρωπαϊκού Κλασσικισμού. Και της Ορθοδοξίας, όχι οποιουδήποτε Χριστιανισμού. – Προσοχή γιατί όλα τα υποτιθέμενα προβλήματα του πολιτισμικού Ελληνισμού είναι απλά προβλήματα του Νεοελληνικού Ευρωπαϊσμού). Ποια αποκεκαλυμμένη ιερή μαγεία συνάπτει Απόλλωνα και Χριστό στην μορφή εκείνη του ανθρωπομορφισμού του θεού και του θεομορφισμού του ανθρώπου που κάνει τον Υιό του Θεού να συμπίπτει με τον Υιό του Ανθρώπου, όχι μόνο στον Θεάνθρωπο αλλά και σε κάθε σωσμένο Άνθρωπο, ελεύθερο από την δουλεία στον Άρχοντα του Κόσμου τούτου;

Η αποκάλυψή μας συνίσταται στο ότι τα δύο ερωτήματα έχουν, αν διατυπωθούν σωστά, την ίδια απάντηση. Αυτό που έκανε την Αθήνα να αποτύχει και τον Ελληνισμό να αδιαφορεί για την αποτυχία της μεγαλομέριμνας στον χρόνο εν γένει, είναι ακριβώς αυτό που συνέχει το Κλασσικό και το Ορθόδοξο σε μια ενότητα, σαν δύο όψεις του αυτού πράγματος.

Θα συνεχίσουμε την έρευνα και αυτήν την φορά, για να ανάψει το φως από την πολλή τριβή. Λειαίνουμε το κάτοπτρό μας για να καταυγασθεί από το φως του Όντος.

Θα αρχίσω εκεί που σταμάτησα χωρίς να τελειώσω την προηγούμενη Πέμπτη. Την εμβάθυνση στο μήνυμα του πνευματικού Ευαγγελίου και στη Πρώτη Επιστολή του Ιωάννη. Και θα επανέλθω στον Πίνδαρο. Και ανάλογα με τα ιστορικά μας θέματα.

Τίτλους ενθυμηματικούς αφήνω τους δύο τελευταίους:

Αιών και Χρόνος, Κάλλος και Ανάγκη, Θεός και Μοίρα

Ο Ελληνισμός στον Χρόνο:

Πραγματικότητα της Ιδέας και Ιδέα της Πραγματικότητας

και

Εαρινές Ιεροτελεστίες

Ο Έρως, το Πάθος και το Τέλος του Ανθού

Από τον Ευαγγελισμό στην Φρικτή Θυσία και την Ανάσταση

Προσθέτω, ως περιληπτική θεματολογία και αντίστοιχο τίτλο από τα Σπαρτιατικά:

Απόλλων και Χριστός

Ελληνισμός και Ορθοδοξία.

Απολλώνιο Φως, Διονυσιακά Μυστήρια

και το Πνευματικό Ευαγγέλιο.

Κλασσική και Βυζαντινή Τέχνη

II.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
[www.philosophical-research.org]

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΟΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Α. ΠΙΕΡΡΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2022 - 2023

Χωρολογική Συνάντηση

28 Απριλίου – 1 Μαΐου 2023

Θήβαι - Βοιωτία

(έδρα στις «Ελικωνιάδες Μούσες», στον Ελικώνα)

Την πρώτη μας χωρολογική επίσκεψη θα κάνουμε φέτος στην Βοιωτία και τις Θήβες. Θα εξερευνήσουμε τον χώρο και το πνεύμα του επί τόπου το τριήμερο της Πρωτομαγιάς. Είναι μια περιοχή εξαιρετικά **πυκνή** σε πολιτισμική και ιστορική σημασία. Η απλότητα και διαύγεια της πολιτισμικής φυσιογνωμίας της Αιτωλίας αντικαθίσταται εδώ από μια εξαιρετικά σύνθετη πολυδιάθρωση, που είναι πάντως, όπως αναμένουμε οι γνώστες, εξ ίσου επιφανής και εξόχως αποκαλυπτική.

Η Βοιωτία είναι πολυδιάστατη εθνοφυλετικά και θρησκευολογικά, αλλά με καθοριστική κυριαρχία του Απολλώνιου βιώματος: ο πρωθήβης Άναξ είναι πανταχού παρών στον χώρο. (Από αυτήν την άποψη θα την συγκρίνουμε και αντιπαραβάλλουμε προς την γειτονική Αττική και τα τρία Πελοποννησιακά εστιακά πολιτικά κέντρα, Λακωνία, Αργολίδα, Παρρασία / Αρκαδία). Ο Έφορος την θεωρούσε γεωγραφικά και παραγωγικά κεντρικό πεδίο του Ελληνισμού. **Δεσπόζουσα είναι και η μυθολογική της παρουσία.** Οι δε **τροπές της Ελληνικής ιστορίας** συμβαίνουν εδώ. Αμύνθηκε και στην επέκταση βόρειων επιρροών προς νότο, στην Στερεά και την Πελοπόννησο (ενάντια στους Θεσσαλούς το πρώτο μισό του 6^{ου} αιώνα, και κατά των Μακεδόνων στο δεύτερο τρίτο του 4^{ου}).

Αξονικό κέντρο του Βοιωτικού χώρου είναι οι Θήβες. Θα εξερευνήσουμε το πεπρωμένο τους αλλά και την δυσκολία τους να λειτουργήσουν ως εστία του πεδίου. **Αποκαλυπτικής σημασίας είναι το νευραλγικό ερώτημα που θα διαπραγματευθούμε, γιατί οι Θήβες**

νίκησαν τον μεγάλο νικητή του διπολικού αγώνα κατά των Αθηνών, την Σπάρτη, τριάντα χρόνια μετά τον θρίαμβό της. Έστησαν την τρίτη ελληνική ηγεμονία (Αρχή), και πάραυτα έπεσαν. Γιατί;

*

[Μετά το Πρόγραμμα επισυνάπτω για ευκολία αναφοράς **τρία παλαιότερα σχετικά κείμενά μου**, ένα στοιχειακό και τα άλλα πνευματικό. Συμβουλευθείτε **επίσης** τις εξής μελέτες μου στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία «Δωρικές Μελέτες»:

α/ *Βοιωτική Γλυπτική κατά τον 7^ο και τον 6^ο Αιώνα π.Χ.*

β/ *Ο Χαρακτήρας της Δωρικής Ταυτότητας του Ελληνισμού, V, Το Απολλώνιο Βίωμα του Κούρου. Δωριείς και Κουρήτες στην Στερεά Ελλάδα.*

γ/ *Ο Χαρακτήρας κλπ., XIII, Περί Δωρίδος Β', ... Ερινεόν ηνεμόεντα: το Πνεύμα των Ορέων – Οικήσεις και Μετοικήσεις, Μονές και Πρόοδοι .]*

*

Εστία μας στις χωρολογικές αναζητήσεις θα είναι αρμοζόντως οι «Ελικωνιάδες Μούσες», ψηλά στην πλαγιά του Ελικώνα.

Εποπτεύουμε την Κοιλάδα των Μουσών παρά την Άσκρα του Ησίοδου, και εισπνέουμε (όπως εκείνος βόσκοντας τα κοπάδια του στις ίδιες πλαγιές) την αύρα της. Ο Ησίοδος με την αύρα έγινε «κάτοχος» εκ των Μουσών.

Εμείς;

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΒΑΣΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Παρασκευή 28^η Απριλίου

Προσέγγιση Θηβών από Ελευσίνα – Οινόη – Πάνακτον - Ερυθρές

1.30 μ.μ. Πλαταιές

3 μ.μ. Λεύκτρα.

4 μ.μ. Εύτηρησις

8 μ.μ. Σεμινάριο I

(α) Μινύες, Καδμείοι, Βοιωτοί

Ο Τόπος και η Εθνολογική Συγκρότηση της Αρχαίας Βοιωτίας.

(β) Οι Μάχες της Βοιωτίας

Κερησσός, Πλαταιές, Κορώνεια, Λεύκτρα, Χαιρώνεια

Το Νόημα της Ελληνικής Ιστορίας

10 μ.μ. Δείπνο

Σάββατο 29^η Απριλίου

10 π.μ. Θήβαι, Αρχαιολογικό Μουσείο

12.30 μ.μ. «Ανάκτορο Κάδμου» - Ηλέκτραι Πύλαι –

Λόφος και Ποταμός Ισμήνιος,

Ναός Απόλλωνος Ισμηνίου –

Πηγή του Άρεος – Δίρκη - Θαλαμωτοί Τάφοι Μεγάλου

Καστελλίου –

Αμφείον

2.30 μ.μ. Καβείριον

3.45 μ.μ. Θεσπιαί – Άσκη, Κερησσός – Κοιλάδα των Μουσών

8 μ.μ. Σεμινάριο II

(α) *Η Θηβαϊκή Ταυτότητα: Κούροι και Πίνδαρος*

(Μυθολογία, Θρησκευολογία, Γλυπτική, Μορφή Βίου)

(β) *Έρως: Λατρεία και Δύναμη*

(Ορφικά και Δωρικά)

(γ) *Έρως, Μούσες, Απόλλων:*

Η Ομηρική και η Ησιόδεια Επική Παράδοση

(Ιωνικός και Δωρικός Ποιητικός Ρυθμός)

(δ) *Επική Βοιωτική Μυθολογία*

εκτός Ησιόδου και Ησιοδείων:

Μινυάς, Θηβαΐς, Οιδιποδεία.

(ε) *Οι Μεγάλοι Θεοί Κάβειροι και Ο Μέγας Κούρος*

(Φοινικικά και Δωρικά)

10 μ.μ. Δείπνο

Κυριακή 30^η Απριλίου

9.30 π.μ. Ιερόν Ογχηστίου Ποσειδώνος και Σφιγγός Όρος – Αλίαρτος -
Τιλφούσιον, Τιλφούσα και Απόλλων Τιλφούσιος –
Αλαλκομεναί – Κορώνεια –

11.30 π.μ. Χαιρώνεια, Αρχαιολογικό Μουσείο και χώρος.

1.30 μ.μ. *Ορχομενός*
Θολωτός τάφος, Ακρόπολη, Θέατρο, Ιερό των Χαρίτων
και Κρήνη Ακιδαλία,
Τεγύρα, (Αβαι)

4 μ.μ. *Λαφύστιον Όρος και Λεβάδεια:*

Τροφώνιον και Ναός Βασιλέως Διός

8 μ.μ. *Σεμινάριο ΙΙΙ*

(α) Αθηνά Ιτωνία, Αθηνά Αλαλκομενής και Αθηνά Όγγα

(β) Ποσειδών και Δήμητρα Ερινύς

(γ) Η Διακόσμηση της Οροφής του Ταφικού Δωματίου στον

Θολωτό Τάφο του Ορχομενού και η Ζωφόρος από το

«Ανάκτορο του Κάδμου» στην Θήβα: Μυκηναϊκές και

Μινωικές Επιρροές

(δ) Ο Απόλλων στην Βοιωτία: Προέλευση και Φύση της

Λατρείας

(ε) Σχέσεις Θηβών και Σπάρτης

Ο Απολλώνειος Άξονας Κουρήτων Αιτωλίας –

Δωριέων – Βοιωτών – Κουρήτων Ευβοέων

10 μ.μ. *Δείπνο*

Δευτέρα 1^η Μαΐου

10.30 π.μ. Γλίσας – Ύπατον Όρος – Αόνιον Πεδίον

Λιθαρές

Ακραίφνιον

Ιερόν Πτώου Απόλλωνος

2 μ.μ. «Μυκηναϊκό» Κάστρο του Γλα

Επιστροφή

Απόστολος Λ. Πιερρής

ΒΟΙΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΘΗΒΑΙΚΑ ΠΡΟΛΟΓΙΚΑ

Η Βοιωτική επική σχολή του Ησιόδου και του Δωρικού ύφους, η ιδιαίτερη λατρεία του Έρωτος και η κοσμογονική σημασία του, οι Μούσες του Ελικώνα και οι Χάριτες του Ορχομενού, οι Βοιωτικές μυθολογικές παραδόσεις και θρησκευτικότητα, τα Θηβαϊκά, ο τρόπος ζωής και η εστιακή σημασία των Θηβών σε καίριες στιγμές της Ελληνικής ιστορίας, η αποκορύφωση του αρχαϊκού λυρισμού στην κλασσική περιωπή του Πίνδαρου, είναι θέματα καθοριστικά για την κατανόηση του Ελληνισμού και θα μας απασχολήσουν σε βάθος και επιφάνεια.

Η νευραλγική χωρολογική θέση της Βοιωτίας έχει επισημανθεί από τον Έφορο. Η εξαιρετική ευφορία της γης (Στράβων, ΙΧ, 2, 1) μεγενθύνεται από τη γεωπολιτική σημασία της.

Έφορος δὲ καὶ ταύτη κρείττω τὴν Βοιωτίαν ἀποφαίνει τῶν ὁμόρων ἔθνων [ὅτι εἶναι ἰδιαίτερα εὐφορος], καὶ ὅτι μόνη τριθάλαττός ἐστι καὶ λιμένων εὐπορεῖ πλειόνων, ἐπὶ μὲν τῷ Κρισσαίῳ κόλπῳ καὶ τῷ Κορινθιακῷ τὰ ἐκ τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας καὶ Λιβύης δεχομένη, ἐπὶ δὲ τῶν πρὸς Εὐβοίαν μερῶν ἐφ' ἑκάτερα τοῦ Εὐρίππου σχιζομένης τῆς παραλίας, τῇ μὲν ἐπὶ τὴν Αὐλίδα καὶ τὴν Ταναγρικὴν, τῇ δ' ἐπὶ τὸν Σαλγανέα καὶ τὴν Ἀνθηδόνα, τῇ μὲν εἶναι συνεχῇ τὴν κατ' Αἴγυπτον καὶ Κύπρον καὶ τὰς

νήσους θάλατταν, τῇ δὲ τὴν κατὰ Μακεδόνας καὶ τὴν Προποντίδα καὶ τὸν Ἑλλήσποντον. προστίθῃσι δέ, ὅτι καὶ τὴν Εὐβοίαν τρόπον τινὰ μέρος αὐτῆς πεποίηκεν ὁ Εὐριπος, οὕτω στενὸς ὢν καὶ γεφύρα συνεζευγμένος πρὸς αὐτὴν διπλέθρῳ (F 151). **τὴν μὲν οὖν χώραν ἐπαινεῖ διὰ ταῦτα, καὶ φησι πρὸς ἡγεμονίαν εὐφυῶς ἔχειν.**

Ἔφορος Fr.Gr.H. 70F119 Jacoby

Η φυλογενετική σύσταση των Βοιωτῶν εἶναι ἐξαιρετικά ποικίλη καὶ σύνθετη.

Μία διάσταση αντιπροσωπεύουν αυτόχθονα «ἔθνη», Ἐκτηνες, Ὑαντες, Ἀονες (Παυσανίας IX, 5, 1), Ἀονες, Ὑαντες, Τέμμικες, Λέλεγες (οἱ τελευταῖοι ἐκ τοῦ Σουνίου, ἀπὸ τὴν Αἰγαϊκὴ διασπορά). [Στράβων IX, 615: «ἢ δ' οὖν Βοιωτία πρότερον μὲν ὑπὸ βαρβάρων ὤκειτο Ἀόνων καὶ Τεμμίκων [ἐκ τοῦ Σουνίου πεπλανημένων] καὶ < ἐκ τοῦ Σουνίου πεπλανημένων> Λελέγων καὶ Ὑάντων». Για τὴ μετάθεσιν ποὺ κάνω τῆς φράσεως, cf. Στράβων, III, 321 sq. περί Λελέγων ευρύτατα χωροταξικά πολυμερισμένων].

Δεύτερο παράγοντα ἀποτελεῖ ὁ Κάδμος καὶ ἡ μετ' αὐτοῦ Φοινικικὴ παρεμβολή, τὸ ἀνάλογο τῆς παρέμβασης τῶν Πελοπιδῶν ἀπὸ τῆς Φρυγολυδία στὴν Πελοπόννησο (Στράβων IX, 401; Παυσανίας IX, 5, 1).

[Οἱ Θῆβες, ὡς Καδμεία ἀρχικά καὶ ἐπεκταθεῖσα συν τῷ χρόνῳ, ὁπότε ἡ Καδμεία ἐγίνε ἀκρόπολη, ἔλκουν τὴ βασικὴ ἱστορικὴ σημασία τοὺς ἀπὸ τὴν περίοδο ἀμέσως μετὰ τὴ Δωρικὴ Κάθοδο καὶ τὶς σχετικὲς μεταναστεύσεις λαῶν. Τότε συμπίπτει καὶ ἡ Φοινικικὴ παρουσία στὸν Ἑλλαδικὸ χώρο. Στὸν Κατάλογο τῆς Ἰλιάδος, ὁ οικισμὸς καλεῖται Ὑποθήβαι (B, 505), στὸν δε Ὀμηρικὸ Ὑμνο εἰς Ἀπόλλωνα γίνεται ἐιδικὴ μνεία τῆς ἀνυπαρξίας τῶν Θηβῶν ὅταν τὸ Δελφικὸ Μαντεῖο ἐπρόκειτο νὰ καθαγιασθεῖ ὡς Ἀπολλώνιος ομφαλός, III, 225-228:

Θήβης δ' εἰσαφίκανες [ὁ Ἀπόλλων] ἔδος καταειμένον ὕλη·
οὐ γάρ πώ τις ἔναιε βροτῶν ἱερῇ ἐνὶ Θήβῃ,

οὐδ' ἄρα πω τότε γ' ἦσαν ἀταρπιτοὶ οὐδὲ κέλευθοι

Θήβης ἅμ πεδίον πυρηφόρον, ἀλλ' ἔχεν ὕλη.

Η μυθολογική προβολή προς την προηγούμενη «Μυκηναϊκή» περίοδο, σημαίνει μια προγενέστερη Ανατολική αλληλεπίδραση, που θα μπορούσε να συνδυασθεί με τη θεωρία του Dörpfeld (*Alt-Olympia, passim*). Πάντως, ούτως ή άλλως, υποδηλώνεται ένα τρίγωνο ισχύος Ορχομενός – Θήβες – Άργος, προϊσχύσαν των Μυκηνών και της κυριαρχίας των Πελοπιδών].

Τρίτη παράμετρος της Βοιωτικής πολυειδίας είναι ο Ορχομενός και οι Μινύες [Στράβων IX, 414-5; cf. IX, 401]. Η δύναμη, πλούτος και περσιωπή του Ορχομενού καταγράφονται στις πηγές και αρχαιολογικά, στον «θησαυρό» - θολωτό τάφο και στα τείχη και ανάκτορα του Γλα [Παυσανίας IX, 34, 6: τοῦ δὲ ὄρους τοῦ Λαφυστίου πέραν ἐστὶν Ὀρχομενός, εἴ τις Ἑλλησιν ἄλλη πόλις, ἐπιφανὴς καὶ αὕτη εἰς δόξαν. εὐδαιμονίας δέ ποτε ἐπὶ μέγιστον προαχθεῖσαν ἔμελλεν ἄρα ὑποδέξασθαι τέλος καὶ ταύτην οὐ πολὺ τι ἀποδέον ἢ Μυκῆνας τε καὶ Δῆλον. - IX, 36, 5: Ἕλληνες δὲ ἄρα εἰσὶ δεινοὶ τὰ ὑπερόρια ἐν θαύματι τίθεσθαι μείζονι ἢ τὰ οἰκεῖα, ὅποτε γε ἀνδράσιν ἐπιφανέσιν ἐς συγγραφὴν πυραμίδας μὲν τὰς παρὰ Αἰγυπτίοις ἐπῆλθεν ἐξηγήσασθαι πρὸς τὸ ἀκριβέστατον, θησαυρὸν δὲ τὸν Μινύου καὶ τὰ τείχη τὰ ἐν Τίρυνθι οὐδὲ ἐπὶ βραχὺ ἤγαγον μνήμης, οὐδὲν ὄντα ἐλάττονος θαύματος. - Στράβων IX, 414-5: φαίνεται δὲ τὸ παλαιὸν καὶ πλουσία τις γεγονυῖα πόλις καὶ δυναμένη μέγα· τοῦ μὲν οὖν πλούτου μάρτυς καὶ Ὅμηρος· διαριθμούμενος γὰρ τοὺς τόπους τοὺς πολυχρηματίσαντάς φησιν·

οὐδ' ὅσ' ἐς Ὀρχομενὸν ποτινίσσεται, οὐδ' ὅσα Θήβας

Αἰγυπτίας·

τῆς δυνάμεως δέ, ὅτι Θηβαῖοι δασμὸν ἐτέλουν τοῖς Ὀρχομενίοις καὶ Ἐργίνῳ τῷ τυραννοῦντι αὐτῶν, ὃν ὑφ' Ἡρακλέους καταλυθῆναί φασιν. Ἐτεοκλῆς δέ, τῶν βασιλευσάντων ἐν Ὀρχομενῷ τις, Χαρίτων ἱερὸν ἰδρυσάμενος, πρῶτος

ἀμφοτέρα ἐμφαίνει, καὶ πλοῦτον καὶ δύναμιν· ὅς, εἴτ' ἐν τῷ λαμβάνειν χάριτας εἴτ' ἐν τῷ διδόναι κατορθῶν εἴτε καὶ ἀμφοτέρα, τὰς θεὰς ἐτίμησε ταύτας].

Τέταρτη διάσταση συνιστά η παρουσία Θρακικής και Πελασγικής παρεμβολής (cf. Στράβων IX, 401: ὡς δ' αὐτως ὑπὸ Θρακῶν καὶ Πελασγῶν ἐκπεσόντες [sc. οἱ Καδμεῖοι ηγούμενοι τῶν πλείστων Βοιωτῶν] ἐν Θετταλία συνεστήσαντο τὴν ἀρχὴν μετὰ Ἀρναίων ἐπὶ πολὺν χρόνον, ὥστε καὶ Βοιωτοὺς κληθῆναι πάντας. Cf. IX, 410: ἐνταῦθα δ' ἔστι τό τε τῶν Μουσῶν ἱερὸν καὶ ἡ Ἴππου κρήνη καὶ τὸ τῶν Λειβηθρίδων νυμφῶν ἄντρον· ἐξ οὗ τεκμαίροιτ' ἂν τις Θρακὰς εἶναι τοὺς τὸν Ἑλικῶνα ταῖς Μούσαις καθιερώσαντας, ὃν καὶ τὴν Πιερίδα καὶ τὸ Λεῖβηθρον καὶ τὴν Πίμπλειαν ταῖς αὐταῖς θεαῖς ἀνέδειξαν· ἐκαλοῦντο δὲ Πίερες... Για τη φύση των Πελασγῶν κατὰ τὸν Ἐφορο, v. Στράβων, V, 221).

Τέλος, πέμπτον, υπάρχει ἓνας Αἰολικὸς παράγων, προερχόμενος κατὰ τις παραδόσεις ἀπὸ τὴν παραμονὴ Βοιωτῶν στὴ Θεσσαλία μετὰ τὴν επικράτηση Θρακῶν καὶ Πελασγῶν στὴ χώρα. Στράβων IX, 401: ὡς δ' αὐτως ὑπὸ Θρακῶν καὶ Πελασγῶν ἐκπεσόντες ἐν Θετταλία συνεστήσαντο τὴν ἀρχὴν μετὰ Ἀρναίων ἐπὶ πολὺν χρόνον, ὥστε καὶ Βοιωτοὺς κληθῆναι πάντας.

Ἡ ἐπιστροφή Βοιωτικῶν ομάδων στὴ Βοιωτία (ὅπου υπάρχει καὶ Ἀρνη Βοιωτικὴ παρὰ τὴ Θεσσαλική) ἐγίνε λίγο πρὶν τὴν Κάθοδο τῶν Δωριέων, καὶ συνοδεύτηκε ἀπὸ τὴν Αἰολικὴ ἐξοδο πρὸς τὴν Μ. Ἀσία. Ἡ ἀνάλυση τοῦ Ἐφορου, στὴν ὁποία βασίζεται ὁ Στράβων, εἶναι καθοριστικῆς σημασίας (Ἐφορος Fr.Gr.H. 70F119 Jacoby = Στράβων IX, 401):

εἴτ' ἀνέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν, ἥδη τοῦ Αἰολικοῦ στόλου παρεσκευασμένου περὶ Αὐλίδα τῆς Βοιωτίας, ὃν ἔστελλον εἰς τὴν Ἀσίαν οἱ Ὀρέστου παῖδες, προσθέντες δὲ τῇ Βοιωτίᾳ τὴν Ὀρχομενίαν (οὐ γὰρ ἦσαν κοινῇ πρότερον, οὐδ' Ὀμηρος μετὰ Βοιωτῶν αὐτοὺς κατέλεξεν, ἀλλ' ἰδίᾳ,

Μινύας προσαγορεύσας) μετ' ἐκείνων ἐξέβαλον τοὺς μὲν Πελασγούς εἰς Ἀθήνας, ἀφ' ὧν ἐκλήθη μέρος τι τῆς πόλεως Πελασγικόν (ᾠκησαν δὲ ὑπὸ τῷ Ὑμητῷ), τοὺς δὲ Θρᾶκας ἐπὶ τὸν Παρνασσόν. Ὑαντες δὲ τῆς Φωκίδος Ὑαν πόλιν ᾠκισαν.

Η εποχή των μεταβολών και μετακινήσεων που σηματοδοτήθηκε από την κατάρρευση του συστήματος ισχύος του τέλους της Χαλκής Εποχής κατά το 1150 π.Χ. περιγράφεται καίρια από τον Θουκυδίδη, I, 12, 1-3:

ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ἡ Ἑλλὰς ἔτι μετανίστατό τε καὶ κατωκίζετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασαν ἀνέξηθῆναι. ἥ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρονία γενομένη πολλὰ ἐνεόχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐγίγνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἔκτιζον. Βοιωτοὶ τε γὰρ οἱ νῦν ἐξηκοστῷ ἔτει μετὰ Ἰλίου ἄλωσιν ἐξ Ἄρνης ἀναστάντες ὑπὸ Θεσσαλῶν τὴν νῦν μὲν Βοιωτίαν, πρότερον δὲ Καδμηίδα γῆν καλουμένην ᾠκησαν (ἦν δὲ αὐτῶν καὶ ἀποδασμὸς πρότερον ἐν τῇ γῇ ταύτῃ, ἀφ' ὧν καὶ ἐς Ἴλιον ἐστράτευσαν), Δωριῆς τε ὀγδοηκοστῷ ἔτει ξὺν Ἡρακλείδαις Πελοπόννησον ἔσχον. μόλις τε ἐν πολλῷ χρόνῳ ἡσυχάσασα ἡ Ἑλλὰς βεβαίως καὶ οὐκέτι ἀνισταμένη ἀποικίας ἐξέπεμψε.

Ο Θουκυδίδης δεν αναγνωρίζει προηγηθείσα έξοδο Βοιωτῶν από τη Βοιωτία. Ομιλεῖ για προγενέστερο «αποδασμό» Βοιωτῶν από τη Θεσσαλία, αλλά η μεγάλη κλίμακα της Βοιωτικής συμμετοχής στην Τρωική εκστρατεία δεν συνάδει προς απλό απομερισμό. Με την Καδμηίδα πρέπει να εννοήσουμε περισσότερο τη Θήβα, παρά όλη τη Βοιωτία, οπότε οι παραδόσεις εναρμονίζονται. Η Βοιωτική Ἄρνη ετοποθετεῖτο στο Ακραιφίον παρά το Ιερό του Πτώου, Θηβαϊκά μέρη. Στράβων IX, 413: ὑπέρεται δὲ τὸ Πτῶον τοῦ τε Τηγετικοῦ πεδίου καὶ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πρὸς Ἀκραιφίῳ· Θηβαίων δ' ἦν τό τε μαντεῖον καὶ τὸ ὄρος· τὸ δ' Ἀκραιφίον καὶ αὐτὸ κεῖται ἐν ὕψει. φασὶ δὲ τοῦτο καλεῖσθαι Ἄρνην ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, ὁμώνυμον τῇ Θετταλικῇ. Εναλλακτικά Ἄρνη εθεωρεῖτο η Χαιρώνεια

(Παυσανίας IX, 40, 5-6). Άλλες απόψεις εκτίθενται, αλλά απορρίπτει, ο Στράβων, *loc.cit.*

Οι ανασκαφές στην Καδμεία πιστοποιούν ότι το «Ανάκτορο του Κάδμου» κτίσθηκε και άκμασε στην περίοδο 1600-1400 π.Χ., καταστράφηκε δε από φωτιά προ του τέλους της Μυκηναϊκής Εποχής (Κεραμόπουλος, «Θηβαϊκά», Αρχαιολογικό Δελτίο, III, 1917, pp. 25-32). Η αρχαιολογική μαρτυρία συνάδει συνεπώς προς τις φιλολογικές πηγές: η Θήβα καταστράφηκε από τους Επιγόνους στον Β' Θηβαϊκό Πόλεμο, δεν συμμετείχε ως ισχυρή δύναμη (σε αντίθεση προς τη συνολική μεγασθενή Βοιωτική παρουσία) στην Τρωική Εκστρατεία, και επανεμφανίζεται αποφασιστικά μετά τη Βοιωτική Κάθοδο από τη Θεσσαλία, 60 περίπου χρόνια μετά την πτώση της Τροίας.

Σε αυτό το εθνοφυλετικό πλαίσιο, που για το κλασσικό πνεύμα συνίσταται και ουσιώνεται πολιτισμικά, εγγράφεται η θρησκευολογική ανάλυση του Βοιωτικού Ελληνισμού. Θα ερευνήσουμε το θέμα επί τόπου στους εξής άξονες:

1) Θεσπιαί – Κοιλάδα των Μουσών – Άσκη.

Το βίωμα του Δωρικού Κάλλους και η υπαρξιακή εμπειρία του Δωρικού Έρωτα αποτελούν τις δύο όψεις της πεμπτουσίας του Ελληνισμού. Το Απολλώνειο πνεύμα εκφράζεται εδώ ως Έρως και Μούσες.

Η ιδιαιτερότατη λατρεία του Έρωτος στις Θεσπιές (με άγαλμα αργόν λίθον), Παυσανίας IX, 27. Οι δύο Έρωτες Πραξιτέλους μαρμαρίνος και Λυσίππου ορειχάλκινος (*ibid.* §§3-4), τόσο περιβόητος ο πρώτος, ώστε «ὀψόμενοι τὸν Ἑρωτὰ τινες ἀνέβαινον ἐπὶ τὴν Θέσπειαν», Στράβων IX, 410. Plinius, *Nat.Hist.* XXXVI, §22; Cicero, *De Signis = Verr.Sec.* IV, 2, 4. Λατρεία Ηρακλέους των Ιδαίων Δακτύλων = Κουρήτων (Παυσανίας, IX, 27, 6-8). –

Κοιλάδα των Μουσών και λατρεία των Μουσών στην παρακείμενη των Θεσπιών Άσκη, στις πλαγιές του Ελικώνα (Παυσανίας IX, 29, 1). Θρακικά, Ορφικά και αρχέτυποι Ύμνοι. Ησίοδος και η Βοιωτική επική παράδοση. – Νάρκισσος [Παυσανίας, IX, 26, 6 – 31]. – Λιβήθριον (Παυσανίας, IX, 34, 4). Μούσαι και Σειρήνες (34, 3).

2) Ορχομενός και λατρεία των Χαρίτων (Παυσανίας, IX, 34, 6 – 38, 8). Μινυακά. Τείχη του Γλα.

3) Πελασγικά. - Υπόθεσις του χρηστηριασμού στη Δωδώνη. Έφορος 70F119 Jacoby = Στράβων IX, 402. Ιερή Ασέβεια. Ολυμπιακή θρησκευτικότητα και Χθονιότητα. Λαφύστιον όρος και Ζευς Λαφύστιος (Παυσανίας, IX, 34, 5).

4) Προολύμπια. - Καβείριον (Παυσανίας, IX, 25, 5-10), Τηνέριον Πεδίο (Στράβων, IX, 412-3; Παυσανίας IX, 26, 1; Σχόλια εις Πινδάρου Πυθιονίκες XI, 5-8). - Ιερόν Ογχηστίου Ποσειδώνος, έδρα Βοιωτικής Αμφικτιονίας (Ιλιάς B, 506; Παυσανίας IX, 26, 3; Στράβων IX, 412; Ομηρικός Ύμνος εις Απόλλωνα, νν. 231-238). - Σφιγγός όρος (Παυσανίας IX, 26, 2-4). «Οιδιπόδεια» του Λακεδαιμονίου Κιναιθώνος (*Poetae Epici Graeci*, I, pp. 17 sqq. Bernabé). - Σχέσεις Θηβών-Σπάρτης. - Καβείριον Ανθηδόνας, Δήμητρα, Κόρη, Διόνυσος (Παυσανίας IX, 22, 5-6).

5) Θηβαϊκά. - Δαιδάλου έργα (Παυσανίας, IX, 40, 3-4). Τα Θηβαϊκά στο Έπος (cf. Παυσανίας IX, 9). - Ποτνιαί: Δήμητρα, Κόρη, Διόνυσος. Ηρακλής και Ηράκλειον (Παυσανίας IX, 11). - Αμφείον (17, 4-7). Αρχαιολογικά ευρήματα. - Κάδμεια ξόανα Αφροδίτης (16, 3-5). - Ανάκτορο Κάδμου, Ναός Δήμητρος Θεσμοφόρου (16, 5).

6) Αθηνά Ιτωνία και Άδης (Στράβων IX, 411; Παυσανίας, IX, 34, 1-4). Αθηνά εν Αλαλκομεναίς και αεικέα έργα κισσού κατά του Ναού (33, 5-7).

7) Απολλώνεια. - Απόλλων Σποδίο (στη Θήβα) (Παυσανίας, IX, 11, 7 – 12, 2). - Απόλλων Βοηδρόμιος (17, 2). - Απόλλων Ισμήνιος, Ισμήνιος λόφος, ποταμός, Άρεως Πηγή (10). - Απόλλων και Πίνδαρος (23, 2-4). -

Πτῶον και Απόλλων Πτῶος (23, 3-6). - Τιλφούσα πηγή, Τιλφούσιον, Τελφούσα (Ομηρικός Ὑμνος εις Απόλλωνα, νν. 244-276; 375-387. Δείτε την μελέτη μου *“Προλεγόμενα σε Τιλφούσσα και Δελφούς: ο Ομηρικός Ὑμνος στον Απόλλωνα”* στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία *“Απόλλων Επικούριος στις Βάσσες”*). - Δήλιον (Παυσανίας, IX, 20, 1). - Απόλλων εν Κυρτώνοις (24, 4). - Διόνυσος, Θέμις, Αφροδίτη, Απόλλων, Ερμής εν Τανάγρα (22, 1-2). - Απόλλων εν Υσίαις Κιθαιρώνος (2, 1). - Μνήματά των Αμφίωνος Παίδων εν Θήβαις (16, 7).

8) Μαντείο Τροφωνίου στη Λεβάδεια (Παυσανίας IX, 39-40, 4).

9) Λατρεία του Ηφαιστότευκτου Σκήπτρου των Πελοπιδών στη Χαιρώνεια (Παυσανίας IX, 40, 11- 41). Κρόνου απάτη και Ζευς (41, 6).

Ιστορικά θα εμφιλοχωρήσουμε ερμηνεύοντες τη Μάχη των Πλαταιών (479 π.Χ.) και των Λεύκτρων (361 π.Χ.) στα Νότια και Νοτιοδυτικά των Θηβών, της Χαιρώνειας δε (338 π.Χ.) δυτικά του Ορχομενού. Και στις τρεις οι Θηβαίοι διαδραμάτισαν κύριο και καίριο ρόλο. Τη νίκη στη δεύτερη μάχη, *«ἐπιφανεστάτην νίκην ὁπόσας γενομένης Ἑλλησιν ἴσμεν κατὰ Ἑλλήνων»* (Παυσανίας IX, 6, 4), ακολούθησε η Θηβαϊκή Ηγεμονία. Η τρίτη, *«τὸ ἐν Χαιρωνείᾳ σφάλμα συμφορὰν γενέσθαι τοῖς πᾶσιν Ἑλλησι»* (6, 5), εσήμαινε (με την καταστροφή των Θηβών τρία χρόνια αργότερα) το τέλος του Ελληνικού Συστήματος των πόλεων ως κυριάρχου δυναμικού πεδίου και το κλείσιμο της περιόδου του Κλασσικού Ελληνισμού από Καθόδου των Δωριέων μέχρι των Μακεδονικῶν χρόνων της Ελληνιστικής εποχής (η χρονική διάρκεια της ιστορίας του Εφόρου).

Με αυτοψία επί του ημίεργου καταλειφθέντος Ναού του Βασιλέως Διός, στα υψώματα δυτικά της Λεβάδειας (Παυσανίας IX, 39, 4), θα δρομολογήσουμε τη μελέτη μιας σημαντικής επιγραφής (IG VII, 3073; cf. 3074) που περιλαμβάνει τη συγγραφή υποχρεώσεων για την οικοδόμηση του μεγάλου ναού. Οι όροι που οι Ναοποιοί (οι κύριοι του έργου) επιβάλουν στους Εργώναις (εργολάβους κατασκευής του) αναφέρονται αναλυτικά, περιλαμβανομένων των κριτηρίων ποιότητας.

Απόστολος Λ. Πιερρής

ΒΟΙΩΤΙΚΑ ΕΜΠΝΟΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΑ

Προανήγγειλα για τους μούμενους την προσεχή νοητική και βιωματική και αισθησιακή επαφή μας με τον Βοιωτικό Ελληνισμό. Πνεύμα και τοπικοί μύθοι και λατρείες και πολιτισμική παρουσία και ιστορία και φυσικός χώρος διασυμπλέκονται στην μερική ολοκληρία μιας πολυσχιδούς και μαζύ ενοειδούς φανέρωσης του Είναι σε ένα καταιγισμό Μορφής κάλλους.

Και εμείς, κεκαθαρμένοι στην συνολική διέγερση της ύπαρξής μας, μεμνημένοι αιρόμεθα δι' Έρωτος ολόκληρος έκαστος προς το όλον, γενόμενος «καλός» προς το παμφαές κάλλος του ιερού Φαινομένου, εις έκαστος δια των δύο προς το Εν.

Και έτσι η κοσμική οδύνη του συνεχούς διασπασμού δικαιώνεται στις αμύθητες αστραπές της καλλομορφικής φαντασμαγορίας του Είναι. Το αίμα που χύνεται στον θείο διαμελισμό προορίζεται αποκλειστικά και μόνο για να τραφεί το κοσμικό κάλλος του Φαινομένου. Κάθε τι άλλο είναι ανίερη φρικαλέα ασχήμια. Το κλειδί της οδύνης είναι η ομορφιά, η αιτία του θείου πάθους είναι η κοσμική δημιουργία, ο σκοπός της γένεσης είναι ο **παντελής** καταγλαισμός του Είναι η πλήρης φανέρωση του απόλυτου κάλλους του Όντος, και το κάλλος «σώζει» την κοσμική ύπαρξη φανερώνοντας το νόημά της, λύτρωση είναι η αντιστροφή της δημιουργίας, θέωση η άρση της γένεσης. Ο χυμός της γέννησης θυσιάζεται στον βωμό του κάλλους. Ηδονή είναι οδύνη διοχετευμένη στην τελειότητα αντί χύσης στο γίγνεσθαι, χαρά είναι η βίωση του κάλλους της ύπαρξης υπέρ την αίσθηση του πόνου της.

Και το Είναι απολαμβάνει τον εαυτό του δημιουργώντας και σώζοντας, φανερώνοντας και λυτρώνοντας τα φαινόμενα-όντα στην πολυδαίδαλη

φαντασμαγορία της ύπαρξης, στην καταστροφή και την γέννηση, στην ζωή και τον θάνατο του γίνεσθαι. Χωρίς αυτήν την μυσταγωγία η επιχειρούμενη επαφή είναι ή ρωμαντικό ανικανοποίητο ή ποταπή βεβήλωση.

Και το Είναι από την Άγια περιωπή του εποπτεύει τα μυστήρια του Φαινομένου Εαυτού του ώστε αμίαντο να γυμνώνεται το αγλαό κάλλος του. «Εκάς οι Βέβηλοι», για την προστασία τους, όχι για την περιφρούρηση του αγνού όργιου της Αποκάλυψης του Ζώντος Όντος.

Η κλήση είναι για τους μύστες, των πρώτων Καθαρηρίων, ή των δεύτερων και Μικρών Μυστηρίων, ή των τρίτων και Μεγάλων, τα δε τέταρτα και τέλεα και εποπτικά απευθύνονται στους Ήρωες.

Προδιατύπωση του Βοιωτικού Προγράμματός μας.

Εισερχόμενοι στην Βοιωτία από Λοκρίδα και Φωκίδα, ακολουθώντας την Ιερά Οδό Δελφών – Θηβών, συναντάμε την Σχιστή Οδό, όπου ο Οιδίπους αρχίζει την ενεργό συνάντηση με την μοίρα του φονεύοντας εν αγνοία του τον πατέρα του πριν λύσει το Αίνιγμα της Σφίγγας και συννευρεθεί, χωρίς να το θέλει και χωρίς να το ξέρει, ανόσια με την μητέρα του. Εκεί ο Θηβαίος Ήρωας εμπλέκεται με τον ιστό της αράχνης που τον περιβάλλει.

Μυθολογία και Ιστορία δεν διαφέρουν ουσιαστικά στη αποκάλυψη του Είναι. Την μία πραγματικότητα «λένε». Στην Σχιστή Οδό της Προελληνικής περιόδου, της οποίας η ιστορία γίνεται μύθος που θρέφει την Ελληνική, αντιστοιχεί αντιστικτικά σε απόσταση περί τα 12 χιλιόμετρα η Χαιρώνεια: με την μάχη της Χαιρώνειας (348 π. Χ.) λήγει η κλασσική ανάπτυξη του Ελληνισμού με την πολιτικοστρατιωτική ήττα του συστήματος των Ελληνικών Πόλεων και την πολιτιστική Υπερακμή του που ήδη μεταβαίνει στην ελληνιστική Εποχή. Φυσικά θα μελετούμε τείχη και άλλα ερείπια και ευρήματα όπου πάμε *sub specie aeternitatis*.

Χώρος και κατάλοιπα του χρόνου και αίδιον πνεύμα μαζί, αγία τριάς, το είπα.

Στη Λεβάδεια θα μας απασχολήσει ιδιαιτέρως το Μαντείο του Τροφωνίου, μια χθόνια ιερουργία μαντικής που βοηθάει να καταλάβουμε το προ-Απολλώνειο υπόστρωμα στους Δελφούς, όταν οι χρησμοί προήρχοντο από την Γη και τον Ποσειδώνα, την Κύουσα και τον Μέγα Επιβήτορα. Στα προβούνια του Ελικώνος δυτικά της πόλης εθεάτο αφ ύψους τον τόπο ναός του Βασιλέως Διός.

Η Βοιωτία παρουσιάζει δύο κύριους πόλους, είναι (και χωρολογικά) σαν μια έλλειψη με δύο εστίες, τον Μινυακό και τον Κάδμειο παράγοντα. Ο πρώτος τοπολογείται στον Ορχομενό και ο άλλος στην Θήβα. Και οι δύο διαδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλο στις εξελίξεις του Ελλαδικού χώρου κατά την «προϊστορική» 2^η χιλιετία π. Χ., και ιδίως στην «Μυκηναϊκή» (δηλαδή Αχαϊκή) περίοδο, η εστία της Θήβας μόνη εθριάμβευσε Ελληνικούς θριάμβους.

Από την εποχή του χαλκού θα μελετήσουμε την μεγαλοδύναμη οχύρωση και ανάκτορο του Γλα στα βορειοανατολικά της πρώην Κωπαΐδας λίμνης, και θα εξιχνιάσουμε το μνημειακό τεχνικό έργο της περιόδου, την αποχετευτική σήραγγα για την απορροή των υπερχειλιζόντων υδάτων της λίμνης. Θα ερευνήσουμε την μυθολογία και την υλική πραγματικότητα του έργου. Στα βόρεια – βορειοδυτικά της Κωπαΐδας ευρίσκεται ο θολωτός τάφος και τα μεγαλοπρεπή τείχη του Ορχομενού.

Αλλά το κύριο επίκεντρο των αμφιλαφών αναζητήσεών μας θα είναι η Θήβα του Κάδμου και της Αρμονίας, του Διόνυσου και του Ηρακλή και του Ιόλαου και των μεγαθύμων Λαβδακιδών, του Πίνδαρου και του Επαμεινώνδα. Ο λόφος της Καδμείας έχει μια αδιάλειπτο ανθρώπινη παρουσία κοντά τεσσάρων χιλιετιών. Θα την παρακολουθήσουμε ταυτιζόμενοι. Τα ιερά της Θήβας πέριξ της ακρόπολης ήσαν ιδιαίτερα σημαντικά, περιλαμβανομένων των των Ποτνιών, 2 περίπου χιλιόμετρα έξω από τα τείχη προς νότο.

Προς νότο των Θηβών δρόμος οδηγούσε προς τις Πλαταιές και εκείθεν, δια των περασμάτων του Κιθαιρώνα, προς την Αττική. Στις πλαγιές του Κιθαιρώνα διαδραματίστηκε ο διαμελισμός του Πενθέα κατά τα Διονυσιακά των Βακχών. Θα ερευνήσουμε τον χώρο εκστασιασμού.

Προς βορρά αντιθέτως θα υμνήσουμε τον Απόλλωνα στο όρος Πτώον, όπου το πολυύμνητο ιερό του μεταξύ των λιμνών Κωπαΐδας, Υλίκης και Παραλίμνης.

Μεγάλα μυστήρια θρησκείας, κοσμογονίας και ποίησης αναμένουν τον μεμυημένο σε πολυδύναμο Άξονα δυτικά των Θηβών. Το Καβείριο πρώτα, με τα άρρητα κραταιά των Μεγίστων Θεών, του Διονύσου – Καβείρου και του Παιδός. Το Τηνέριον Πεδίον ακολούθως και το Φίκιον Όρος, όπου η Σφίγξ έθετε επί ποινή θανάτου το αίνιγμα της ύπαρξης: εσπάρασσε και κατεβρόχθιζε τους ανοήμονες νέους. Το ιερό του Ογχηστίου Ποσειδώνα εν συνεχεία. Και μετά οι περιώνυμες Θεσπιές, μοναδικό κέντρο λατρείας του ανίκητου Έρωτα. Θα σεμνολογήσουμε εκεί για τον πανυπέρτατο Φάνητα. Έξω από τις Θεσπιές και συνεχίζοντας προς δυσμάς αρχίζει στις πλαγιές του θεσπέσιου Ελικώνα η Κοιλάδα των Μουσών, με το Άλσος και τον βωμό και το ιερό τους, απέναντι από την Άσκρα του Ησίοδου, 7 και 9 χιλιόμετρα ως έγγιστα αντιστοίχως από τις Θεσπιές. Στο σεμινάριο της Δευτέρας πριν την γεωσωματοπνευματική εμπειρία μας θα μιλήσω ακριβώς για τον Ησίοδο και την θεογονία του. Ησίοδος και Ορφικοί αναδεικνύουν τον Έρωτα κοσμογονική, δημιουργική αρχή. Με τον Πausανία στο χέρι και τα Μυστήρια που ανεκφάντως σημαίνω στο νου και στον θυμό θα περιοδεύσουμε σωματικά και βιώσουμε αισθησιακά τον χώρο του Έρωτος από Θεσπιών μέχρι Άσκρας και Μουσών.

Ταύτα τα κύρια εν υπογραφή.

Απόστολος Λ. Πιερρής

Θηβαϊκά Μεθεόρτια

*ώπολλων οὐ παντὶ φαίνεται, ἀλλ' ὅτις ἐσθλός.
ὅς μιν ἴδῃ, μέγας οὗτος, ὅς οὐκ ἴδε, λιτὸς ἐκεῖνος.
ὁψόμεθ', ὦ Ἑκάεργε, καὶ ἐσσόμεθ' οὔποτε λιτοί.*

Καλλίμαχος, Ὕμνος εἰς Ἀπόλλωνα, νν. 9-11

Εἶχαμε μια αποκαλυπτική εμπειρία στην τελευταία χωρολογική μας αναζήτηση.

Η επι-φάνεια του Απόλλωνα στην Βοιωτία είναι ιδιαίτερα έντονη και ταιριαστή. Ως Ισμήνιος στην Θήβα, Έρωσ στις Θεσπιές, Μουσαγέτης στην Ασκραία Κοιλάδα, Αρχή Χαρίτων στον Ορχομενό, Πτώος στους άλλους Δελφούς, Τιλφούσιος στον μυχό της Ερινύας Γης, ο Απόλλων εμφιλοχωρεί βοιωτιάζων μετά την Δωρική του οικειότητα.

Η βέβαια προοπτική παρουσίας του διακρίνει εξ αρχής τους τολμώντας από τους φοβητιώντας. Τους εσθλούς χορηγεί με χαρίεσσα ανταμοιβή της αέναης δοξολογίας τους προς αυτόν, οι δειλοί αποφεύγουν

την θεία συνάντηση φοβούμενοι την σωτήρια βλάβη που θα προκαλούσε στην κακότητα της ασχήμιας τους.

... χαλεποί δὲ θεοὶ φαίνεσθαι ἐναργεῖς

Ιλιάς, Υ 131

Το Απολλώνειο πυρ φωτίζει και θερμαίνει τους άξιους, τυφλώνει και καίει τους αρνητίες ή διχογνωμιστές του καλού.

Για τους επόπτες των φανερών μυστηρίων του κάλλους, η απαστράπτουσα πλησμονή της κοσμικής ύπαρξης δυναμώνει το σώμα, μεγαλύνει τον νου και οξύνει τις αισθήσεις. Ο ιερός τόπος συνεγείρεται με την δόνηση του θείου ρυθμού. Η ψυχή οργά τότε να πετάξει πάνω από το πάθος του διαμελισμού.

Ο Απόλλων συγκατέβαινε στην πτεροφυία μας.

Ιέραξ υπερίπτατο δεξιά συνοδεύοντάς μας στην επίσκεψη του Κάστρου Γλα. Και αυτοφνές, έρπον θυμάρι έβρουε ηδονίζοντας τις ιερές κλιτύς του απόκρημνου, κατάγυμνου, πέλωρου, φωτεινού βράχου στο Πτώο. Κάλλος δε επεφαίνετο αναπάντεχα στα πεζά και κοινά.

Στην Βοιωτία ο Απόλλων θριαμβεύει επί ενός δυναμερούς πεδίου πολυσύνθετης προ-ολύμπιας θρησκευτικότητας.

Στο προηγούμενο επίπεδο, ο Ποσειδών Ογχήστιος, η Δήμητρα Ερινύς (Τιλφούσα, *Θελπουσα*, Δελφύνη), τα Ποτνιακά της Μυστηριακής

Τριάδας (Δήμητρα – Κόρη – Διόνυσος), τα Τροφώνια του τρόμου, και οι Κάβειροι (Μεγάλοι και Δυνατοί Θεοί της Μεγάλης και Δυνατής Μητρός) ισχύουν επί βάθρου χθονιότητας, ενώ συνάμα και ο Ζεύς-Κρόνος Ύπατος, Λαφύστιος, κυριαρχεί εξ Ουρανού δοξαζόμενος με φρικτές θυσίες. **Προϋπάρχει όμως σημαίνουσα επίσης η διαθήκη του Ερχόμενου, η διάσταση της Κοιλιάδας των Μουσών, αγλαιζόμενη από τις Μούσες της Άσκρης, τον Έρωτα των Θεσπιών και τις Χάριτες του Ορχομενού.**

Πελασγικά φύλα αυτόχθονα και επήλυδα, μεγαλήτορες Μινύες, υπέρθυμοι Φλεγύες και οιστροπλάνητοι Λέλεγες, Θράκες και Καδμείοι και Σπαρτοί, συγκροτούν ένα επίσης πολυποίκιλο εθνοφυλετικό φάσμα, φορέα της προ-ολύμπιας βιωματικότητας. **Επ’ αυτών επεκράτησαν με καθοριστική παρουσία οι Βοιωτοί από την Πίνδο της Θεσσαλιώτιδας, συγγενείς και ομότροφοι των Δωριέων.** Οι ειδικές σχέσεις Θηβών – Σπάρτης, Θηβών – Δελφών, μαρτυρούν το σύνθημα της ομοειδείας. Η Κάθοδος των Βοιωτών στην Βοιωτία συνοδεύει την Κάθοδο των Δωριέων στην Πελοπόννησο.

Οι Θηβαίοι αντιπροσωπεύουν ακριβώς την νεοδιαμορφωθείσα κατάσταση υπό τον Μέγα Κούρο Απόλλωνα: Ισμήνιος στην Θήβα, Πτώος στο Πτών, Τιλφούσιος στην Τιλφούσα (μεταξύ Αθηνάς Αλαλκομενίας και Ποσειδώνος Ογχηστίου). **Από Δωδώνης στρέφονται με άγια ανοσιότητα προς Δελφούς. Το Δωρικό βίωμα και βίος πρωτοστατεί και, παρά την αντίδραση της Δαιδαλικής Ήρας των Πλαταιών και την κατάρα της Σφίγγας, υπερτερεί δοξαστικά. Λάιος και Ιερός Λόχος αποκορυφούνται εις Πίνδαρο.**

Είναι.

Και το Είναι φαίνεται.

Η ίδια τιτάνια δύναμη που κάνει το Ον να είναι αίροντάς το από το μηδέν είναι η απολλώνεια δύναμη του τέλους που το κάνει να επι-φαίνεται επι-δεικνύοντας την ομορφιά του. **Γιατί το Φανόν του Όντος είναι η Μορφή του Κάλλους.**

Η Μορφή είναι η ουσία του Όντος. Τα πάντα ενός όλου εναρμονίζονται στην Μορφή.

Κάλλος είναι το Φως του Κόσμου και Σκοτία η ασχήμια.

Αισχρό είναι το άμορφο, το σκοτεινό, το μη-ον. Το θολό της μορφής σημαίνει τον σκιασμό του όντος από το μη-ον.

Κρυφιότητα είναι η σκοτεινιά του όντος, η ρωγμή, η σπηλαιώση του μεστού όντος από το κενό του μηδενός.

Κάλλος είναι η επί-δειξη του Όντος στην λάμψη της τελειότητάς του.

Κάλλος είναι η Επι-φάνεια του Όντος.

Και γιαυτό κάθε αποκάλυψη είναι φανέρωση ομορφιάς. Γιατί μόνο το Κάλλος σπεύδει να γυμνωθεί: μόνο αυτό δεν ντρέπεται την γύμνια του.

Τον Ελληνισμό ως πολιτισμό κάλλους μαρτυρεί η μοναδικότητα του ύμνου της απόλυτης γύμνωσης. **Αιδοίον, σεβαστό, σεμνό είναι αποκλειστικά το κάλλος. Η γύμνωση του κάλλους είναι θείο άγαλμα. Αναίδεια είναι η φανέρωση του αισχρού. Άσεμνο είναι το άσχημο.**

Ασχήμια είναι η θολούρα της μορφής, ο σκιασμός του όντος από το μηδέν. Αλλά και το ψεύδος είναι μη-ον. **Το ψέμα είναι λοιπόν θέμα ντροπής.** Το ψέμα είναι ένα βάραθρο μη-όντος μέσα στην πληρότητα του όντος. Είναι αυτό που δεν φαίνεται, γιατί δεν μπορεί να φανεί, αφού δεν είναι ον. **Το ψέμα είναι το κρυφό. Κάθε κρυφιότητα είναι κούφια, είναι ψέμα.**

Η αποκάλυψη του όντος είναι φανέρωση κάλλους. Η αλήθεια άρα είναι υπόθεση ομορφιάς. Αληθές είναι μόνο το όμορφο.

Η αλήθεια είναι φωτεινή και σπεύδει να φανεί στο φως της. Το ψεύδος είναι σκοτεινό και κάνει τα πάντα για να κρυφτεί στο σκότος. Η αλήθεια φαίνεται και το ψέμα κρύβεται. **Η αλήθεια λάμπει στο φως του κάλλους και ευωδιάζει ως ανθός της ύπαρξης. Το ψεύδος στραβώνει όραση και κρίση, βρωμάει στην σήψη της κεκρυμμένης ασχήμιας.**

Η αλήθεια προφανεύεται με την αρμονία της μορφής της. Το ψεύδος μαρτυριέται με την δυσαρμονία του.

Το φως γνωρίζει το σκότος γιατί η δύναμη μπορεί να συμπεριλάβει ανυψώνοντας την αδυναμία. Αλλά η σκοτία αγνοεί το φως: αδυνατεί να το καταμετρήσει, απονοεί καν να το συλλάβει νοερά.

Τα μαθηματικά δείχνεις ότι τα καταλαβαίνεις λύνοντας ασκήσεις, όχι αποστηθίζοντας την θεωρία.

Ο νους φαίνεται και αυτός στην εφαρμογή μιας ιδέας. Στην πράξη της τέχνης και του βίου κρίνεται η νόηση του όντος. Για τον όντως επαΐοντα είναι ευκολώτατο το ζύγισμα του τι ακριβώς καταλαβαίνει ο καθένας από την πραγματικότητα.

Μωροί στην μωρία τους μαραίνονται προσπαθώντας να κοροϊδέσουν κρύβοντας. Η εναργής υπόσχεση της τελειότητας βρίσκεται στην φωτιά της θυμοειδούς ψυχής αυτού που και στην ατέλειά του ορέγεται ενεργά το κάλλος της μορφής του Είναι.

Στα σπουδαία το αψεудές κριτήριο αξίας αποτελεί η θυσία: σε ποιο θεό θυσιάζεις τί και πώς. Θυσιάζω θα πει στερούμαι κάτι

προσφέροντάς το σε Δύναμη της κοσμικής τάξης για κάτι. Το θυσιαζόμενο μπορεί να είναι υλικό ή ψυχικό ή πνευματικό. Σε φιλοσοφική διατύπωση αυτό είναι η Αριστοτελική «προαίρεση», τί διαλέγεις πάνω και μπροστά από τί.

Σε συγκυρίες που οι Μοίρες μοίραναν όταν γεννιόσουν τίθεται το φοβερό ερώτημα για το μεγάλο Ναι και το μεγάλο Όχι. Για την μορφή του βίου σου, για την μορφή του εαυτού σου. Είναι όταν, ρωτώντας ή μη ρωτώντας για χρησμό τον Άνακτα των Δελφών, για την μια ή την άλλη βιοτική μέριμνα, σου απευθύνει απαράλλακτη την ίδια τελική προστακτική: «Γνώθι σαυτόν».

Και τότε, αν έχεις νιώσει το ελάχιστο από τον συγκλονισμό της ύπαρξης, θα ξέρεις, ενστικτωδώς ή και με την ακρότητα του νου, την φοβερή Παρμενίδεια εντολή.

Δύο οδοί υπάρχουν μόνον, Είναι ή Δεν Είναι. Κάθε τρίτη οδός είναι οικτρή απάτη για αποφυγή του διλήμματος. Και από τις δύο η δεύτερη είναι ο δρόμος του θανάτου, του Μηδενός. Άρα μένει μία οδός σωτηρίας. Το δίλημμα είναι πλάνη, δεν υπάρχει στην πραγματικότητα επιλογή.

Αλοίμονο για αυτόν που στην Έσχατη Κρίση της Κρίσιμης Στιγμής διαλέγει το Όχι του Μη Είναι. Διάλεξε το Όχι στο Είναι, την άρνηση του Απόλυτου, επέλεξε το Αισχρό υπεράνω του Κάλους. Διέπραξε την μόνη αλύτρωτη θανάσιμη αμαρτία, ασυγχώρητη και από τον ίδιο τον Κύριο του Ελέους: την ύβρη κατά του Αγίου Πνεύματος.

Ουαί να πέσεις στην δικαιοσύνη του Λέοντος των Ζώντων χωρίς την ικετηρία του οίκτου.